PIATRA CEA FIERBINTE

ARKADY PETROVICH GAIDAR (GOLIKOV)

Горячий камень 1941
A hot stone
În româneşte de OTILIA CAZIMIR şi N. GUMA

Cînd amintirile nu vor să fie şterse, chiar de nu sînt toate prea plăcute.

Cuprins

I. ”Un moşneag” 3

II. ”Obrajii înroşiţi” 4

III. ”O piatră fermecată” 5

IV. ”Cu suflet nobil” 6

V. ”Piatra la deal” 7

VI. ”Altă viaţă?” 8

VII. ”Clipe pe gînduri” 9

I. ”Un moşneag”

A fost odată un moşneag care trăia singur—singurel. Fiind lipsit de puteri, împletea coşuri, cîrpea pîslari, păzea de băieţi o livadă *colhoznică,* şi în felul acesta îşi cîştiga pîinea cea de toate zilele. Venise în sat de mult, de undeva de departe, şi oamenii înţeleseseră chiar de la început că moşneagul acela trecuse prin multe cumpene în viaţa lui.

Moşul era şchiop şi mai înălbit decît s—ar fi cuveni să fie pentru anii lui. O cicatrice mare şi strîmbă îi cresta pieziş obrazul şi gura, şi asta făcea ca faţa lui să pară amărîtă şi ursuză chiar şi atunci cînd zîmbea.

II. ”Obrajii înroşiţi”

Într—o bună zi, băiatul Ivaşka Kudreaşkin se furişă în livada *colhozului,* cu gîndul să şterpelească mere şi să se îndoape pînă n—o mai putea. Dar, agăţîndu—şi pantalonii într—un cui din gard, căzu într—o tufă de agriş plină de ţepi, se zgîrie şi începu să urle. Chiar acolo, pe loc, îl prinse şi paznicul.

Bineînţeles că moşneagul ar fi putut foarte bine să—i ardă cîteva cu o urzică, sau să—l ducă la şcoală şi să arate acolo cum stau lucrurile, ceea ce ar fi fost şi mai rău.

Dar moşului i se făcu milă de Ivaşka. Mîinile băiatului erau numai zgîrieturi, la spate îi atîrna, ca o coadă de oaie, bucata de pantalon, iar pe obrajii înroşiţi, lacrimile—i curgeau şiroaie.

Paznicul îl scoase în tăcere pe portiţă pe bietul Ivaşka, speriat de moarte, lăsîndu—l să—şi vadă de—ale lui, fără să—i dea măcar un *dupac* şi fără să—i strige din urmă măcar o vorbă de ocară.

III. ”O piatră fermecată”

De ruşine şi de necaz, Ivaşka se duse în pădure, se rătăci şi pînă la urmă ajunse la o mlaştină. Obosise. Se lăsă pe o piatră albastră, care ieşea la iveală din muşchi. Dar imediat sări ca ars: i se păru ca se aşezase pe o viespe, care—l înţepase prin gaura pantalonilor.

Însă pe piatră nu era nici o viespe. Piatra era fierbinte, ca jeraticul, iar pe faţa ei netedă se desluşeau litere acoperite cu noroi.

Hotărît că era o piatră fermecată! îşi dădu seama numaidecît Ivaşka. Atunci îşi scose gheata şi, cu tocul, începu să cureţe noroiul de pe inscripţie, ca să vadă cît mai repede ce folos ar putea să tragă de pe urma acelei pietre.

Şi iată ce citi:

ACEL CE VA CĂRA ACEASTĂ PIATRĂ PÎNĂ ÎN VÎRFUL DEALULUI, ÎŞI VA RECĂPĂTA TINEREŢEA ŞI—ŞI VA ÎNCEPE VIAŢA DE LA ÎNCEPUT...

Dedesubt era o pecete, dar nu o pecete obişnuită şi rotundă, ca aceea de la sovietul sătesc, nici triunghiulară, ca pe bonurile de la cooperativă, ci mai ceva: cu două cruci şi trei codiţe, o gaură, un beţişor şi încă patru virguliţe.

Atunci Ivaşka Kudreaşkin se supără. N—avea decît opt ani abia împliniţi. Şi n—avea nici un gust să—şi ia viaţa de la început, adică să rămînă iarăşi repetent în clasa întîi.

Ei, dacă ar putea să treacă, datorită acestei pietre, din clasa întîi de—a dreptul într—a treia, fără să mai înveţe lecţiile de—a doua, asta zic şi eu că ar fi ceva! Dar toată lumea ştie, şi încă de mult, că nici o piatră, cît de fermecată ar fi, nu poate să aibă asemenea putere.

IV. ”Cu suflet nobil”

Cum trecea amărît pe lîngă livadă, Ivaşka îl văzu din nou pe moşneag, care se ducea acum nu ştiu unde cu o căldare de var în mînă şi, pe umăr, cu o bidinea de coajă de tei, prinsă într—un băţ lung. Tuşea mereu, oprindu—se la fiecare pas ca să—şi tragă răsuflarea. Atunci, fiindcă avea un suflet bun, Ivaşka se gîndi:

„Iată un om care foarte uşor ar fi putut să mă bată cu urzici, dar i—a fost milă de mine. Ce—ar fi să mă îndur şi eu de el şi să—l ajut să—şi recapete tinereţea, ca să nu mai tuşească, să nu mai şchiopăteze şi să nu mai sufle aşa de greu?”

Cu aceste gînduri bune Ivaşka cel cu suflet nobil se apropie de bătrîn şi—i spuse, fără înconjur, despre ce era vorba. Moşneagul îi mulţumi posomorît, însă nu se îndură să—şi părăsească livada ca să se ducă la mlaştină, deoarece tot mai erau pe lume destui oameni în stare s—o jefuiască în lipsa lui.

Dar îl rugă pe Ivaşka să scoată singur piatra din mlaştină şi s—o care sus, pe deal. Mai tîrziu o să vină şi el pentru cîteva clipe, s—o spargă la repezeală. Această întorsătură neaşteptată îl necăji grozav pe Ivaşka.

Dar nici nu voia să—l supere pe bătrîn, neîndeplinindu—i dorinţa. A doua zi dimineaţă, Ivaşka luă un sac gros şi mînuşi bune de pînză, ca să nu se frigă la degete, şi plecă spre mlaştină.

V. ”Piatra la deal”

Abia putu să urnească piatra din loc, murdărindu—se tot de noroi şi de lut. Apoi, gîfiind şi cu limba scoasă de un cot, se aşeză la poalele dealului, pe iarba uscată.

,,Iată! se gîndea el. Acum o să car piatra la deal, pe urmă o să sosească moşneagul cel şchiop, o s—o spargă, o să—şi capete tinereţea şi o să—şi ia viaţa de la început. Oamenii zic că ar fi trecut prin multe cumpene. E bătrîn, e singur, a fost schingiuit, a fost rănit şi, fără îndoială, n—a avut parte de o viaţă fericită, în timp ce atîţia oameni s—au bucurat de fericire...”

Bunăoară, chiar el, Ivaşka. Cu toate că—i încă mic, a avut parte de fericire de trei ori pînă acum. Întîi, cînd era cît pe ce să întîrzie de la şcoală şi un şofer necunoscut l—a luat într—o maşină sclipitoare şi l—a dus de la grajdul *colhozului* pînă la poarta şcolii. A doua oară, în primăvara asta, cînd a prins cu mîinile goale, într—un şanţ, o *cogeamite* ştiucă. Şi, în sfîrşit, cînd unchiu—său Mitrofan l—a luat cu el la oraş, la serbarea veselă a lui 1 Mai.

„Aşa că, lasă să ştie şi moşneagul acesta — nenorocit cum e viaţa cea bună”, hotărî Ivaşka mărinimos.

Se ridică de pe iarbă şi începu să tragă piatra la deal, cu răbdare.

VI. ”Altă viaţă?”

Şi iată că înainte de asfinţitul soarelui veni şi bătrînul sus, pe deal, unde Ivaşka, istovit, înfrigurat şi zgribulit, îşi usca hainele murdare şi ude în faţa pietrei celei fierbinţi.

— Bine, bunicule, dar de ce—ai venit fără ciocan, fără topor şi fără rangă? strigă Ivaşka, mirat. Ori poate crezi c—ai s—o spargi cu pumnul?

— Nu, Ivaşka — îi răspunse bătrînul — nici nu mă gîndesc s—o sparg cu pumnul. Ba chiar n—o s—o sparg de loc pentru că nu vreau să—mi încep viaţa de la început.

Zicînd aşa, moşneagul se apropie de Ivaşka şi—l mîngîie pe cap. Şi băiatul, care—l privea mirat, simţi cum tremura mîna grea a bătrînului.

— Ai crezut, desigur, că dacă—s bătrîn, şchiop şi schilod, sînt şi nenorocit, urmă moşneagul. Adevărul e că sînt cel mai fericit om din lume. E drept că un buştean mi—a rupt piciorul. Dar asta se petrecea pe vremea cînd răsturnam gardurile, cum ne tăia capul, ca să ridicăm baricade, pentru că ne răsculasem împotriva ţarului pe care tu nu l—ai văzut decît în poze.

Da, mi—au sfărîmat dinţii.... Dar asta s—a petrecut pe vremea cînd cele dintîi regimente populare băteau şi zdrobeau armata albă duşmană.

Mă zbăteam, aiurind, pe un braţ de paie, într—o baracă scundă şi rece, bolnav de tifos *exantematic*. Dar nici moartea, care mă pîndea, nu mi se părea mai înspăimîntătoare decît vorbele pe care le auzeam: că ţara noastră a fost încercuită de duşman şi că puterea lui ne—a îngenuncheat.

Cînd mi—am venit în simţire, o dată cu cea dintîi rază de soare care începea din nou să surîdă, am aflat că duşmanul fusese bătut şi că noi luasem din nou ofensiva. Şi fericiţi, ne întindeam unul altuia, din pat în pat, mîinile numai oase, visînd cu sfială că ţara noastră o să fie, dacă nu în timpul vieţii noastre, măcar după noi, aşa cum este acum: mare şi puternică! Şi te întreb: asta nu e fericire, prostuţule? Ce nevoie am eu de altă viaţă? De altă tinereţe? Chiar dacă mi—a fost greu, viaţa mi—a fost curată şi cinstită!

Bătrînul tăcu, îşi scoase luleaua şi şi—o aprinse.

— Bine, bunicule – zise Ivaşka încet — dar atunci de ce m—ai făcut să mă chinuiesc şi să car piatră asta la deal, cînd ar fi putut foarte bine să rămînă înainte acolo, în mlaştina ei?

— Las—o să stea aici, la vedere, zise moşneagul. Ai să vezi tu, Ivaşka, ce o să mai iasă din asta!

VII. ”Clipe pe gînduri”

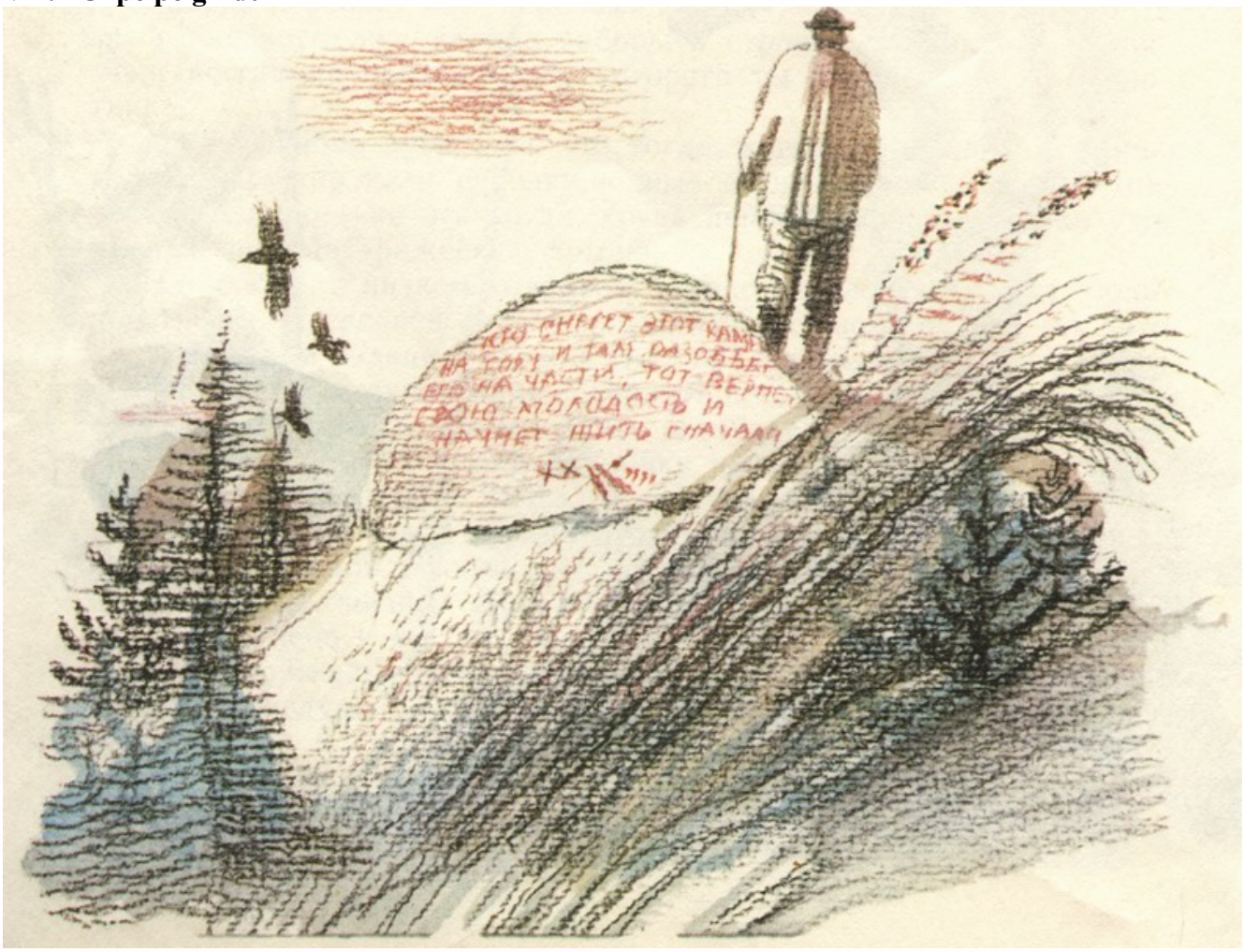

Au trecut de atunci ani mulţi, dar piatra stă şi acum, neatinsă, acolo, pe deal.

Mulţi oameni s—au perindat prin faţa ei. Se apropiau, o priveau, rămîneau cîteva clipe pe gînduri. Apoi clătinau din cap şi—şi vedeau de drum.

Am fost şi eu odată pe dealul acela. Aveam ceva pe conştiinţă şi nu mă prea simţeam în apele mele. Atunci mi—am zis:

„Ce—ar fi să mă duc şi să lovesc zdravăn în piatră, iar după aceea, să—mi încep viaţa de la început?...”

Dar am stat şi m—am gîndit, şi pe urmă m—am răzgîndit.

„Ia te uită! or să spună vecinii cînd m—or vedea întinerit: Vine un tînăr neghiob! Pesemne că n—a ştiut să—şi trăiască viaţa, cum trebuie, nu s—a priceput să—şi găsească fericirea, iar acum vrea s—o ia de la început!”

Atunci, mi—am răsucit o ţigară, am aprins—o de la piatra fierbinte, ca să fac economie de chibrituri, şi... mi—am căutat de drum.

https://www.youtube.com/watch?v=30_pSyoDpkI

https://www.youtube.com/watch?v=GQsaNMa00sc